

ROLANDA BULA

STOPĒTĀJU
LIETA

Pirmā nodaļa

2015. gada 1. janvāris pulksten 12.00

Sastingušais jaunās meitenes ķermenis bija tik neiederīgs meža ainavā.

Eksperts kriminālists gluži vai automātiski sāka klikšķināt digitālā fotoaparāta slēdzi, taču darīja to bez jebkāda apdoma, ar apjukuma izteiksmi sejā. Pašreizējā amatā Vitālijs Žguns strādāja vien pāris gadu, lauku policijas iecirknī šādi notikumi gadījās ne tik bieži. Viņš būtu pateicīgs, ja tagad kāds uzņemtos norādīt, kas un kā jādara. Ja kaut kas būs palaists garām, vismaz varētu novelt vainu uz kolēģi. Tiesu medicīnas eksperts Mairis Inītis atskatījās ar sadrūmušām acīm – viņš meklēja nelielās iepakas lēzenumā stabilāku vietu, lai aplūkotu kopainu. Izmeklētāja un prokurore pakāpās atpakaļ, lai viņam šī vieta rastos.

“Vardarbība! Pašnāvību es izslēgtu. Neticu, ka jauna meitene tik labi pārzinājusi anatomiju un spējusi pārdurt sev augšstilba artēriju. Nav jau pirmais gadījums, kad trāpīts precīzi lielajā asinsvadā. Pieļauju, ka artērija pārdurta ar te redzamo nazi. Pēc tam meitene varbūt centusies aizspiest asinsvadu, tāpēc rokas tādā pozā. Noasiņojusi, nosalusi. Naktī termometrs rādīja mīnus astoņus grādus, vakar pa dienu – mīnus pieci. Ja lielais asinsvads pušu un neizdodas to nosiet, jau pēc desmit minūtēm var iestāties šoks, cilvēks noasiņo. Pusstunda stunda – tas atkarīgs, kāda veselība, kādi blakusfaktori. Jā, gads sākas nopietni...” eksperts Inītis izteica pirmos spriedumus. Jaunā prokurore klusēja, bet visumā izturējās aukstasinīgi. Centās.

“Nu ko, sāksim rakstīt apskati,” Inītis uzrunāja izmeklētāju Asnāti Griezi, kuru vajadzība turpināt darbu mudināja saņemties. Uz brīdi viņas prātā nozibsnijusi vēlēšanās apgriezties un aiziet prom no visa te redzamā tika atmesta kā neiespējama.

2015. gada 1. janvāris pulksten 11.40 vai brīdi iepriekš

Tā varēja būt karalaikā sprāgušas granātas bedre vai liels ierakums. Šīspuses meži vēl arvien glabāja Kurzemes katla atstātās kara rētas. Pa kreisi no bedres vairākās vietās sūnās mētājās santehnikas darbos izmantojamās izolācijas lentes strēmeles. Vēja nebija, tāpēc šīs skrandas tur varēja palikt vēl nesavāktas. Sūnu sega pretējā pusē veidoja tik tikko nojaušamu ieplaku, bet, ar skatienu samērojot bedres dziļumu, kas te atsedzies, varēja secināt, ka meža kritalas, skujas un sūnas gadu gaitā pamazām vien piepildījušas palielu, piltuvei līdzīgu bedri. Tās dibenā knūpus gulēja jauna sieviete. Pareizāk būtu teikt – meitene. Sānis uz augšu pavērsta bāla seja, pusatvērta mute ar baisi zilganās nokrāsas lūpām. Skaisti, pusgari, blondi mati, kuru šķipsnas pletās uz visām pusēm zemsedzē. Tik neiederīga šķita rotaļīgā zelta bumbiņa labajā nāsī!

Kad dzīvība atstāj ķermeni, cilvēki izskatās kā neveiklos amatieru zīmējumos – neticami svešādi, pie sevis nodomāja izmeklētāja Asnāte Grieze, lūkodamās mirušās meitenes sejā, it kā sastingušajās lūpās spētu atgriezties dzīvība un izskaidrot, kā te mežā viss noticis.

Zem trauslā, žēlumu saucošā auguma sūnās pletās sarecējušu tumšu asiņu lāma. Abas meitenes rokas slēpās zem ķermeņa. Mirušajai mugurā bija tikai tumšs džemperis, kas uzrotījies sniedzās līdz viduklim, bet dibens un kājas rēgojās kailas. Baltās stringu biksītes aizsedza daļu starpenes, vidusdaļas audums bija piesūcies ar asinīm un nokrāsojies koši sarkanā krāsā. Šķita, ka asinīm jābūt tumšākām, – krāsa mulsināja izmeklētājas prātu. Kāpēc tik sarkanas asinis? Un kas pavērsies skatienam, kad liķis tiks apvelts?

Bedres otrā malā pletās sūnās nomesti tumšzili, šķiet, pavisam jauni džinsi, no kuru starām neveikli sagriezušās rēgojās melnas vilnas zeķbikšu pēdas. Stepētā bieza neilona virsjaka nokritusi virs džinsiem tā, ka varētu domāt: cilvēks no šiem apģērba gabaliem ir spējis vienkārši izlīst kādas dīvainas iegribas pēc. Bet brutāli atrautais jakas kapuces rāvējslēdzējs liecināja par steigas vai cīniņa pēdām. Uz nīkulīga krūmeļa pieliektās muguras gulēja liela izmēra sarkana soma. Iespējams, tā nebija no īstas

ādas, taču labas kvalitātes gan. Nekur neredzēja zābakus un šalli, ja tāda bijusi. Un cepure? Arī cimdi varēja būt, varēja nebūt, bet zābakiem vai citiem apaviem taču jābūt noteikti.

2015. gada 1. janvāris pulksten 11.20

Asnāte vēroja apkārtni ar lielu piesardzību. Būdamā pilsētas meitene, meža viņa nejutās droša. Ja nu vēl esot kompānijā, sausā un saulainā vasaras dienā... Tik un tā – vēlams, lai nebūtu augsti saaugusi zāle, visi tie vaivariņu un zileņu ciņi, no kuriem noteikti uzglūn vaboles, zirnekļi, čūskas un pārējā Asnāti visvairāk biedējošā sīkā radība. Ziemā mazo mošķu nebija, tāpēc tagad viņa jutās drošāka. Labi vēl, ka ceļš gluži ciešams, – meža tehnikai laikam citi maršruti.

Visi automašīnā sēdošie šķita mazrunīgi, kā sapīkuši. Iecirkņa inspektors nosvinējies ballē, eksperts kriminālists – pie sievas vecākiem Rīgā – bērniem par prieku visi gājuši uz lielo uguņošanu krastmalā. Blakus sēdošais oper¹ Juris Zvirbulis uzņēmis draugus, teicās – dzīvoklis bijis tik pilns, ka ne apgriezties.

Pa mežu bija nobraukti kilometri četri pieci. Sākotnēji ceļš veda cauri nesenām, varbūt vēl tikai pagājušā gada kailcirtes vietām. Policijas dienesta automašīnā sēdošie vīrieši, iespējams, bieži redzējuši šādas meža postažas, tikai novērsās, pievēršot uzmanību ceļam. Kad aiz loga sāka zibēt ierasta meža ainava, skats radīja patīkamākas izjūtas. Tad sākās augstāka vieta ar staltu priežu audzēm.

“Kas par silu!” Asnāte centās uzsākt sarunu.

“Tas nav nekāds sils! Sils ir nīkulīgāks, nabadzīgāks mežs. Te ir priežu damaksnis,” nedraudzīgi noņurdēja aizmugurē sēdošais iecirkņa inspektors Renārs Oliņš. Asnāte zināja, ka šis puisis policistu rindas papildinājis pēc Lauksaimniecības universitātes un Valsts policijas koledžas kursu pabeigšanas. Pāris mēnešos, ko viņa pēc pārceļšanās no Rīgas nostrādājusi šajā Zemgales pilsētiņas policijas iecirknī, Asnāte vairākkārt bija saņēmusi mūždien nīgrā inspektora aizrādījumus. Visi tie attiecās uz Asnātes

nepareizi vai neprecīzi lietotajiem ar lauku vai mežu apsaimniekošanu saistītiem vārdiem. Pāķis! – viņa pie sevis nodomāja, bet ārēji ignorēja par Kāzusu iedēvētā kolēģa dzēlienu. Gan jau nebūs ilgi jāgaida, lai atspēlētos. No policijas darbā lietotajiem terminiem puisis nejēdza pat tik daudz, cik viņa zināja par graudkopību. Ir mieži, kvieši un rudzi; Asnāte vienīgi nespēja tos atšķirt, tāpēc izlocījās, saucot visus par labību, un bija priecīga, ja ieraudzīja auzas – tās viņa pazina.

Priekšā braucošais golfs apstājās netālu no pauguriņa, kur jau stāvēja otrs tikpat apbružāts golfiņš. No abām automašīnām izkāpa jaunieši – kopā četri pāri, kuri, visticamāk, iecerēto eglīti uz Rīgu draugiem tā arī neaizvedīs. “Žēl, šie svētki dažiem jau beigušies,” vērojot jauniešus, Kriminālpolicijas nodaļas vecākais inspektors Juris Zvirbulis noteica tādā iebildumus nepieļaujošā tonī, kādā mēdz runāt lielākā daļa operatīvo darbinieku, un veikli iegrieza policijas dienesta automašīnu līdzienā vietā ceļa malā.

“Cik ilgi būs jāgaida tiesu mediķis?” Asnāte, būdama operatīvās grupas vecākā, rūpējās par to, lai ātrāk varētu sākt notikuma vietas apskati. “Ātrāk sāksim, ātrāk beigsim!” – šo devīzi viņa ievēroja, izvērtējot jebkurus notikuma apstākļus, kur nu vēl 1. janvāra dienā, kad visi gribēja ātrāk atgriezties mājās.

“Mediķis zvanīs, kad būs tuvāk, tā solīja. Prokurore braucot, esot kādu gabaliņu aiz mums,” eksperts Vitālijs Žguns paskaidroja.

Asnāte novērtēja situāciju un pirmā devās klāt jauniešiem.

“Labdien! Kriminālpolicijas vecākā inspektore Asnāte Grieze,” viņa uzsāka sarunu – vismaz kādam tas bija jādara. Juris Zvirbulis jauniešiem padeva tikai strupu labrītu un, rokas sabāzis kabatās, lēni aizgāja pa līdzeno sūnu segumu viņam vien zināmā virzienā. Izskatījās, ka operas gluži labi zina, kurp jānokļūst.

“Eh, kā šoreiz te būtu noderējis sniegs!” Asnāte pie sevis nosūkstījās, vērdamās pakaļ Jurim, kura pēdas biežajā sūnā neatstāja gandrīz nekādus nospiedumus. Asnāte uzklausa jauniešus. Viena no meitenēm izbrīnīta skatījās pakaļ Jurim, bet klusēja. Acīmredzot gaidīja, vai policists bez

parādīšanas viens pats atradīs vietu, kas šorīt pārbaidījusi jauniešus līdz histēriskām šausmām.

“Es tā nobijos! Man galvā visa domāšana no bailēm apstājās! Mēs tikai gribējām eglīti uz kopmītnēm aizvest... Es tad visiem teiktu, ka eglīti pats nocirtu,” mazliet naivi klāstīja puisis ar maigiem, meitenīgiem sejas pantiem, nenieka nebēdādams par gadsimtiem senu uzskatu, ka vīriešiem jābūt tiem stiprajiem un drošsirdīgajiem.

Tagad ir citi laiki, pie sevis nodomāja trīsdesmit piecus gadus vecā izmeklētāja, jo ne pirmo reizi konstatēja jaunās paaudzes tendenci iedomāties, ka visus interesē viņu emocionālais stāvoklis, viņu “jē, jē, cik pozitīvi!” un “*okay; so so, it's okay*”. Jaunieša uzstājīgā, spiedošā balss Asnāti kaitināja – vaimanu uzklausīšana nebija viņas stiprā puse. Ar to lai nodarbojas puīša draudzenes, māmiņa, psihologs un vēl nezina kas, viņa nīgri nodomāja. Jaunieša sūkstīšanās salīdzinājumā ar cilvēka nāvi šķita tik sīka.

Policijas automašīnā eksperts runāja pa mobilo telefonu. Asnāte nolēma, ka ir īstais brīdis, lai pārmācītu Kāzusu.

“Klau, Renār, paejies, lūdzu, pa ceļu, papēti! Varbūt ko pamani. Tikai neizbradā un nečamdi, ja ko ieraugi!” viņa nokomandēja.

Kāzuss palūkojās uz sievieti ar sašutuma pilnu skatienu, bet neiebilda.

“Jūs ejiet, ja gribat, bet es pagaidīšu prokurori un mediķi,” eksperts Žguns teica caur atvērto logu, nespēdams saņemties, lai izraustos no siltā automašīnas salona.

Asnāte apsvēra, vai sekot Jurim Zvirbulim, kamēr operas vēl redzams starp kokiem. Pametusi skatienu uz jauniešu pusi, viņa sastapa gaidošu acu pārus.

“Vispirms papētīšu, kas tur, tad atnākšu pie jums,” viņa teica, pamācot ar roku virzienā, kur bija aizgājis Juris.

Klausītāju vaibstos pazibēja neviltots atvieglājums. Jaunieši bija gaidījuši policiju vairāk nekā stundu – pirmais pārsteigums un šausmas jau pārdzīvotas. Ja vajadzētu, daži vēlreiz ietu līdz baisajam atradumam. Taču, ja būtu izvēle, – neviens.

Asnāte, uzmanīgi liekot kājas viegli sasalušajās sūnās, sāka iet Jura Zvirbuļa virzienā, kurš jau ilgāku brīdi stāvēja neliela pauguriņa virsotnē. Taču nu viņš kāpa kaut kur lejā, un ķermeņa apakšdaļa pazuda skatienam. Par spīti neomulīgajai jušanai, Asnāte pielika soli, lai paturētu acīs opera melno virsjaku un cepuri.

¹ Opers – slengs. Plaši lieto policijā u. c., īsinot no “operatīvais darbinieks”. (*Autores piez.*)